

Kosmopolitisme-3

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
Maieutiek 2017

Morele debatten

Morele debatten zijn altijd heikel in die zin dat ze gaan over zaken waar mensen waarde aan hechten.

Maar hoe zitten die begrippen die deel uitmaken van een moreel debat in elkaar?

Dikke en dunne moraal.

Maieutiek-2017 kosmopolitisme-3

Ethiek begint altijd 'dik'

M. Walzer (1935) stelt dat ethiek altijd dik begint en dat we naar dunne moraal grijpen als we in debat zijn met mensen met andere opvattingen dan de onze.

Dik = diep geworteld in een context en met een geschiedenis van gebruik.

Dun = universeel maar oppervlakkig, vaak meer rationeel, abstract en beargumenteerbaar.

Maieutiek-2017 kosmopolitisme-3

Rol van taal

Spreek over dikke en dunne moraal is al lastig genoeg binnen één cultuur. Abortus, voltooid leven en wel of geen religie op school zijn daar duidelijke voorbeelden van.

Lastiger wordt het als er tussen twee contexten/culturen gesproken wordt en er geen gemeenschappelijk taalspel gevonden kan worden.

Maieutiek-2017 kosmopolitisme-3

Praten over geesten en familie

Of het nu gaat om de feiten of dat we het willen hebben over de waarden, de dikke moraal van de geestenwereld in de context van Appiah's opvoeding kent geen equivalent in het Nederlands.

Maar 'familie' daar komen we wel uit... of niet?

De Akancultuur kende *abusua*, een vrouwelijke lijn waarbij ook getrouwde vrouwen bij hun broers wonen. (66,67) Verschil in hele discours.

Maieutiek-2017 kosmopolitisme-3

Akywadee

Verboden in het Asante die horen bij een bepaalde groep en die wanneer ze overtreden worden leiden tot onreinheid.

Westerse redenering ; iets is een taboe omdat er goede redenen zijn om het niet te doen.

Asante redenering ; het is een taboe en ik kan wel een paar redenen verzinnen waarom het een taboe is

Maieutiek-2017 kosmopolitisme-3

taboe en morele plicht

Morele plicht is intermenselijk, die verzaken vraagt vergeving en/of boetedoen.

Taboe is iets van jezelf en vraagt rituelen die de reinheid herstellen.

Westerlingen zullen een taboe niet snel als moraal (h) erkennen; niet algemeen geldig, je kunt het overtreden zonder dat je de regel kent en of je het wist of niet; reiniging is noodzakelijk.

Maleutiek-2017 kosmopolitisme-3

Taboe en walging

Bij morele fouten telt de intentie mee en ook is de rationalisatie van belang.

Bij taboe telt de intentie niet of nauwelijks en speelt rationalisatie nauwelijks een rol, het gevoel van walging bij overtreding van het taboe is belangrijk.

Alle mensen delen het gevoel van walging, maar wat er walgelijk is verschilt.

Maleutiek-2017 kosmopolitisme-3

Universele waarden en hun toepassing

Universele ethiek (gouden regel, rechten van de mens) is een abstracte dunne moraal, de toepassing moet gevonden worden in een dikke moraal.

Essentieel betwistbaar term van Gallie (K. Blz. 79)

Maar daarom moeten we er juist over in gesprek blijven!

Maleutiek-2017 kosmopolitisme-3

Waarden wegen

Botsende waarden moeten gewogen worden. Maar hoe?

Kantiaans, vraagt verbeeldingskracht en oordeelsvermogen. (Zwarte Afrikaanse bloeddonor en een ontvangende racist. Wat zou hij willen dat jij doet? (K.81))

Uitleg is door narratief gekleurd (Confucius over Romeo en Julia (K. 83))

Maleutiek-2017 kosmopolitisme-3

Tragedie

Hegel; tragedie komt niet voort uit botsing goed-kwaad, maar uit botsing van twee goeden.

Nussbaums tragische keuzes kunnen zelfs in één persoon voorkomen.

Botsende waarden horen bij een wereld in verandering, bij een wezen in ontwikkeling. Bij leven dus.

Maleutiek-2017 kosmopolitisme-3

Gesprek over waarden

3 problemen;

1. We hebben niet een zelfde waardenvocabulaire (wat is familie, wie vallen daaronder)
2. We interpreteren het vocabulaire verschillend (wat is beleefd)
3. We kennen dezelfde waarden een verschillend gewicht toe (Wat zou moeten winnen? Kiezen voor familie in China en voor autonomie in Europa)

Maleutiek-2017 kosmopolitisme-3

Transcultureel gesprek over waarden

1. We kunnen het eens worden over wat we moeten doen, zonder het eens te zijn over het waarom.
2. We moeten de rol van redelijke argumenten niet overdrijven bij het wel of niet bereiken van overeenstemming.
3. We moeten inzien dat de meeste conflicten niet ontstaan uit tegengestelde waarden.